

Ministerie van Veiligheid en Justitie
t.a.v. de heer mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Den Haag, 28 januari 2016
Dossiernummer:
uw kenmerk:
telefoonnummer:
e-mail:

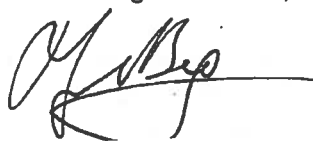
Betreft: consultatie wetsvoorstel aanpassing bijzondere procedures met het oog op een doeltreffende uitvoeringspraktijk

Geachte heer Van der Steur,

Bij brief van 15 december 2015 heeft u de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) ter consultatie voorgelegd het concept wetsvoorstel aanpassing bijzondere procedures met het oog op een doeltreffende uitvoeringspraktijk. De NOvA voldoet graag aan uw verzoek en heeft zijn adviescommissie strafrecht gevraagd te adviseren.

Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissie. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

algemeen secretaris

bijlage: advies van de adviescommissie

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

ADVIES

Van	: adviescommissie strafrecht
Datum	: 25 januari 2013
Betreft	: de wijziging van het Wetboek van Strafvordering en de Wet op de Economische delicten strekkende tot aanpassing van enkele bijzondere procedures van strafvorderlijke aard en tot regeling van enkele aanverwante onderwerpen met het oog op een doeltreffende uitvoeringspraktijk

De adviescommissie strafrecht (ACS) adviseert *primair* tot intrekking van het wetsvoorstel voor zover dat ziet op de – kort gezegd – bijzondere getuigen trajecten (onderdeel C, D, G en H). Deze onderdelen dienen te worden opgenomen in het wetgevingstraject met betrekking tot de modernisering van het Wetboek van Strafvordering.

Subsidiair adviseert de ACS het wetsvoorstel als volgt aan te passen:

- Ondanks talrijke rechterlijke uitspraken en de toezegging van de Minister voorziet het wetsvoorstel niet in een rechterlijke toetsing van de getuigenbeschermings-afspraken. Hier dient alsnog in te worden voorzien.
- Het is onduidelijk welke rechter-commissaris (Amsterdam of Rotterdam) wanneer bevoegd is. De ACS acht het wenselijk dat de Minister nader uiteenzet of en, zo ja, hoe en waarom de relatieve bevoegdheid tussen de rechters-commissarissen van de Rechtbank Amsterdam en de Rechtbank Rotterdam is geregeld.
- Het wetsvoorstel moet worden aangevuld met een bepaling als gevolg waarvan een (criminele) burgerinfiltrant niet kan worden ingezet dan na voorafgaande machtiging door de rechter-commissaris.
- In de voorgestelde wijziging van art. 126aa dient expliciet te worden opgenomen dat alleen van zelfs het melden van de inzet van BOB-bevoegdheden kan worden afgezien indien met deze bevoegdheden "*geen relevante onderzoeksresultaten*" zijn verkregen. Voorts is het toepassingsbereik van deze wijziging veel te ruim geformuleerd en dient deze te worden beperkt.
- De voorgestelde wijziging van art. 126bb heeft als gevolg dat de inzet van bepaalde BOB-bevoegdheden permanent van een notificatieplicht wordt uitgezonderd, ook in situaties waar er inmiddels geen enkel belang meer is om van notificatie af te zien. Mede gelet op de verstrekkende inbreuk op de privacy die de inzet van deze bevoegdheden heeft acht de ACS dat onacceptabel.
- De in het voorgestelde art. 226l, lid 4 opgenomen bepaling dat geldende wettelijke voorschriften buiten werking blijven voor zover deze in de weg staan aan de medewerking aan getuigenbeschermingsmaatregelen dient te worden geschrapt. Een dergelijke ongeclausuleerde bevoegdheid waarmee de wet categorisch buiten werking wordt gesteld acht de ACS wettssystematisch onmogelijk en los daarvan ongepast en onacceptabel, mede gelet op de consequenties die een dergelijke bepaling heeft voor, bijvoorbeeld, de positie van verschonings-gerechtigden zoals artsen, advocaten, geestelijken en notarissen. In ieder

geval dient aan 226l een lid te worden toegevoegd waarin verschoningsgerechtigden en de verdachte worden uitgezonderd van de voorgestelde medewerkingsplicht (vgl., bijvoorbeeld, art. 126nd, lid 2 en art. 126nf, lid 2 Sv).

I. Inleiding: intrekken wetsvoorstel en onderdeel uit laten maken van het project modernisering

Het onderhavige wetsvoorstel strekt, aldus de titel en de concept memorie van toelichting, tot aanpassing en aanvulling van enkele onderdelen van het Wetboek van Strafvordering en de WED met het oog op een doeltreffende uitvoerings- en opsporingspraktijk. Daarmee wordt de lezer eigenlijk meteen al op het verkeerde been gezet. Een en ander suggereert immers dat het veeleer om een 'veegwet' gaat waarin slechts enkele praktische en tamelijk onbelangrijke wijzigingen aan de orde zijn. Dat is wat de ACS betreft echter niet het geval. In tegendeel. Het concept wetsvoorstel voert onder meer wijzigingen door met betrekking tot (de bescherming van) bedreigde getuigen en kroongetuigen, een onderdeel van het strafprocesrecht dat actueler is dan ooit. De huidige strafzaken waarin deze materie aan de orde is laten zien dat het om complexe juridische vraagstukken gaat. Vraagstukken die bovendien raken aan de kern van het recht op een eerlijk proces voor de verdacht enerzijds, en het recht van de samenleving op een effectieve, integere en controleerbare misdaadbestrijding anderzijds.

De ACS vermag niet in te zien waarom wijzigingen in zo een belangrijk en ingewikkeld onderdeel van het strafprocesrecht geen onderdeel uitmaken van het wetgevingstraject tot modernisering van het Wetboek van Strafvordering. Het argument van de Minister dat het gaat om wijzigingen waaraan in de praktijk dermate behoefte bestaat dat het gerechtvaardigd is nu al te acteren overtuigt niet, al was het maar omdat deze behoefte slechts wordt gesteld. Enige onderbouwing met concrete voorbeelden en cijfers ontbreekt. Daar komt nog bij dat het wetsvoorstel enkele ontbrekende onderdelen in de regelgeving met betrekking tot bedreigde getuigen waaraan aantoonbaar wel behoefte bestaat in de praktijk – zoals rechterlijke toetsing van de beloofde getuigenbeschermingsmaatregelen – juist niet regelt (zie verder hieronder).

De ACS is van mening dat het van groot belang is voor het welslagen van de modernisering van het Wetboek van Strafvordering dat onderwerpen die met elkaar samenhangen gezamenlijk worden geregeld. Alleen dan is de uitkomst een evenwichtig wetboek waarin afdoende met de belangen van alle procespartijen rekening is gehouden. Tussentijdse wetsvoorstellen als het onderhavige dragen niet bij aan het bereiken van een dergelijk evenwicht en zodanige samenhang.

Om deze reden adviseert de ACS *primair* tot intrekking van het wetsvoorstel voor zover dat ziet op de – kort gezegd – bijzondere getuigen trajecten (onderdeel C, D, G en H). Dit gedeelte van het wetsvoorstel dient in de optiek van de ACS onderdeel uit te maken van het moderniseringstraject.

Subsidiair vraagt de ACS aandacht voor de volgende onderdelen van het wetsvoorstel.

II. Rechterlijke toetsing van getuigenbeschermingsafspraken

Het wetsvoorstel dient alsnog te voorzien in rechterlijke toetsing van getuigenbeschermingsafspraken

Alvorens in te gaan op de inhoud van het wetsvoorstel hecht de ACS er aan om te benadrukken dat een van de meest prangende problemen die zich op dit moment voordoet in het kader van de

bijzondere getuigenbescherming, te weten rechterlijke toetsing van getuigenbeschermingsafspraken, in het geheel niet aan de orde komt in het wetsvoorstel.

Door diverse gerechtelijke instanties is in de afgelopen jaren aangedrongen op regelgeving omtrent rechterlijke toetsing van getuigenbeschermingsafspraken.¹ Zeer recent nog op 16 januari 2016 overwoog de Rechtbank Amsterdam in de strafzaken tegen de verdachten van de moord op Willem Endstra:

“Hoewel noch een dreigingsanalyse noch de daarop te baseren maatregelen ter bescherming van de getuige en/of anderen uit zijn omgeving zich naar hun aard voor enige vorm van openbaarmaking lenen, hecht de rechtbank er aan op te merken dat zij van oordeel is dat het een gemis in de wetgeving is, dat geen enkele rechter zich in de loop van het strafgeding een zelfstandig oordeel kan vormen omtrent deze afspraken. Het tot stand brengen van een wettelijke regeling die zowel het kader voor toetsing als een maatstaf voor beoordeling aangeeft, wordt aanbevolen.” (ECLI:NL:RBAMS:2016:168)

De toenmalig Minister van Justitie heeft in het licht van die aanbevelingen vanuit de rechterlijke macht al in 2013 toegezegd een toetsing van getuigenbescherming door een gespecialiseerd rechter-commissaris te willen gaan regelen.²

Nu voorziet het onderhavige wetsvoorstel wel in een voorstel voor een regeling voor bijzondere gespecialiseerde rechters-commissarissen en een uitbreiding van de mogelijkheden getuigen te beschermen, maar de beloofde toetsing van die getuigenbeschermingsmaatregelen blijft uit.

De ACS acht dit niet alleen onwenselijk maar – mede in het licht van de inmiddels talrijke rechterlijke uitspraken en de toezegging van de Minister op dit punt – ook onbegrijpelijk.

Dit alles wringt te meer wanneer wordt uitgegaan van de inzet van criminele burgerinfiltranten (die op een ander punt eveneens onderwerp van nadere regelgeving zijn in dit wetsvoorstel) nu ook daar zonder uitzondering sprake zal moeten zijn van getuigenbescherming en afspraken omtrent getuigenbescherming.

Toezicht door de onafhankelijke rechter is overigens niet alleen noodzakelijk gezien de problemen die zich in de praktijk hebben voorgedaan, maar is destijds ook dwingend opgelegd door de unaniem aangenomen motie Kalsbeek die nog altijd van kracht is.³ Daarbij zij – wellicht ten overvloede – nog opgemerkt dat dit een andere motie is dan de motie Kalsbeek die het gebruik van criminele burgerinfiltranten verbiedt. Deze laatste motie is teruggedraaid door de motie Recourt. Op de eerstgenoemde motie van Kalsbeek heeft deze tournure echter geen effect gehad.⁴

In het licht van het bovenstaande acht de ACS het wenselijk dat alsnog wordt voorzien in rechterlijke toetsing van de getuigenbeschermingsafspraken. Die toetsing zou vorm kunnen krijgen door aan art.

¹ Zie o.a. Rechtbank Amsterdam 29 januari 2013, ECLI:NL:RBAMS:2013:BZ0392 en Rechtbank Rotterdam 2 juni 2014, ECLI:NL:RBROT:2014:4399.

² Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie, 'De burger in de bijzondere opsporing', Kamerstukken II 2012-2013, 29911, nr. 83, p. 9.

³ Motie van het lid Kalsbeek-Jasperse, Kamerstukken II 1995-1996, 24072, nr. 51. De motie werd ondersteund door de Commissie Van Traa die deze als een verbetering van de eigen aanbeveling aanmerkte. (brief van de Enquêtecommissie van 12 juni 1996, Kamerstukken II 1995-1996, 24072, nr. 83).

⁴ Motie van Recourt et. al. van 20 februari 2014, o.a. te raadplegen op <http://www.pvda.nl/data/sitemanagement/media/2014-2/Motie%20Jeroen%20Recourt%20et%20al.%2020-02-2014.pdf>.

226l een vijfde⁵ lid toe te voegen dat de procedure rondom de toetsing van afspraken met een kroongetuige (art. 226g-226j) van overeenkomstige toepassing verklaart op de voorgenomen beschermingsmaatregelen, met uitzondering van enkele uit de aard der zaak niet toepasselijke bepalingen. De formulering van een dergelijk vijfde lid zou dan als volgt kunnen luiden:

"Het bepaalde in afdeling IVb van de derde titel van dit Boek is van overeenkomstige toepassing op voorgenomen beschermingsmaatregelen bedoeld in de voorgaande leden, met uitzondering van het bepaalde in artikel 226g, tweede lid onder b en artikel 226j, tweede lid."

Mede gelet op het belang van de beschermingsmaatregelen voor de getuige acht de ACS het tot slot wenselijk dat tegen een eventuele afwijzende beschikking van de rechter-commissaris ook hoger beroep wordt opengesteld voor de getuige. Dit kan eenvoudig door in art. 226i, lid 2 Sv na "officier van justitie" "en de getuige als bedoeld in artikel 226g, eerste lid" toe te voegen. Door een dergelijke toevoeging wordt eveneens bewerkstelligd dat voor de kroongetuige hoger beroep open komt te staan tegen een afwijzende beschikking van de rechter-commissaris ten aanzien van de met de officier van justitie gemaakte afspraken die niet zien op beschermingsmaatregelen. Ook dat acht de ACS in het kader van de rechtsbescherming een wenselijke ontwikkeling.

III. Gespecialiseerde rechters-commissarissen (onderdeel G)

Onduidelijk welke rechtbank wanneer bevoegd is

De ACS heeft op zichzelf geen bezwaren tegen het, om redenen van kennis en ervaring, concentreren van bepaalde taken bij een of meerdere rechtbanken. Dat geldt ook voor het voorstel om de rechters-commissarissen bij de Rechtbank Amsterdam en Rotterdam bij uitsluiting bevoegd te maken in het kader van – kort gezegd – de bijzondere getuigentrajecten.

Wel acht de ACS het van belang dat duidelijk is wanneer welke rechter-commissaris (Amsterdam of Rotterdam) bevoegd zal zijn. Die duidelijkheid ontbreekt thans. De ACS acht het daarom wenselijk dat de Minister nader uiteenzet of en, zo ja, hoe en waarom de relatieve bevoegdheid tussen de rechters-commissarissen van de Rechtbank Amsterdam en de Rechtbank Rotterdam is geregeld.

IV. Machtiging achterwege laten melding ex art. 126aa Sv (onderdeel C)

Het wetsvoorstel voorziet voorts in een aanpassing van art. 126aa Sv als gevolg waarvan de regeling van artikel 149b Sv ook van toepassing is op de verplichting tot melding van uitgeoefende bijzondere opsporingsbevoegdheden die geen relevante opsporingsresultaten hebben opgeleverd. Met andere woorden: de officier van justitie kan met machtiging van de rechter-commissaris beslissen een nadere specificatie van de uitgeoefende bevoegdheid in de processtukken achterwege te laten.

Dit voorstel noopt de ACS tot het maken van de volgende opmerkingen.

Geen inzet (criminele) burgerinfiltrant dan na voorafgaande machtiging RC

In het kader van het moderniseringstraject strafvordering is al meermalen aan de orde gekomen dat er een machtigingsvereiste in de "Wet BOB" zou moeten komen waar het een bevel tot infiltratie door

⁵ Dat is ervan uitgaande dat de in het onderhavige wetsvoorstel opgenomen leden 3 en 4 gehandhaafd blijven.

een burger betreft (de zogenaamde *criminele burgerinfiltrant*). Definiëren van zo een criminele burger is lastig, maar kan waarschijnlijk ook achterwege worden gelaten aangezien een niet-criminele burger in het algemeen niet succesvol zal kunnen infiltreren in een criminele organisatie. Het zal met andere woorden vrijwel altijd om criminele burgers gaan. Gezien de risico's voor de integriteit van de opsporing zou in die zaken een machtiging van de Rechter-Commissaris vóóraf moeten worden verkregen. Een machtiging achteraf om niets kenbaar te hoeven maken omtrent zo een infiltratietraject maakt die noodzaak des te prangender.⁶ Een en ander illustreert in de optiek van de ACS ook waarom het onderhavige wetsvoorstel niet los kan en mag worden doorgevoerd, buiten het moderniseringstraject strafvordering om.

Indien het onderhavige wetsvoorstel desalniettemin los van het moderniseringstraject wordt ingevoerd, adviseert de ACS om daarin een bepaling op te nemen met de strekking dat een (criminele) burgerinfiltrant niet kan worden ingezet dan na machtiging van de rechter-commissaris.

Expliciete codificatie van het vereiste dat "geen relevante onderzoeksresultaten" zijn verkregen

De Minister stelt in de concept memorie van toelichting dat de voorgestelde wijziging van art. 126aa Sv alleen betrekking heeft op situaties waarin de uitgeoefende opsporingsbevoegdheden "geen relevante opsporingsresultaten hebben opgeleverd. [...] Het gaat hierbij als gezegd om zaken waarin bijzondere opsporingsbevoegdheden zijn toegepast die al dan niet in een vroeg stadium worden afgebroken zonder dat zij enig resultaat hebben opgeleverd." (p. 6)

De ACS vraagt zich af waarom dit vereiste vervolgens niet tot uitdrukking komt in de tekst van de wetswijziging. Die luidt immers: "De eerste volzin is niet van toepassing indien voeging op grond van artikel 149b achterwege wordt gelaten." Ook overigens blijkt uit art. 126aa Sv niet expliciet dat daaraan slechts toepassing kan worden gegeven indien de ingezette bevoegdheden geen relevante onderzoeksresultaten hebben opgeleverd. Sterker nog, de verwijzing naar art. 149b suggereert juist het tegendeel. Op de voet van dit artikel in verbinding met art. 149a, lid 2 kunnen immers uitsluitend stukken die voldoen aan het relevantie criterium (d.w.z. processtukken) niet bij de processtukken worden gevoegd. Voor veel stukken die geen relevante opsporingsresultaten hebben opgeleverd zal gelden dat art. 149b niet van toepassing is. Zonder de toelichting zoals die in de memorie van toelichting wordt gegeven zou uit de huidige redactie kunnen worden afgeleid dat (ook) van het enkele vermelden ex art. 126aa Sv juist kan worden afgezien indien wel relevante onderzoeksresultaten zijn verkregen zolang maar sprake is van een machtiging van de rechter-commissaris zoals bedoeld in art. 149b Sv.

Tot slot is minst genomen onduidelijk of ook van het afzien van deze enkele melding wel een procesverbaal dient te worden opgemaakt dat bij de processtukken wordt gevoegd. Dat zelfde geldt voor de vordering in dit verband en de door de rechter-commissaris verleende machtiging (vgl. art. 149b, lid 1 en 2 Sv)

Toepassingsbereik te breed

In de huidige redactie van het wetsvoorstel wordt de uitzondering op zelfs een vermeldingsplicht van toepassing op alle in de titels IVa tot en met Vc genoemde bijzondere opsporingsbevoegdheden. Uit de memorie van toelichting blijkt echter dat de wijziging vooral is ingegeven door zorgen omtrent de

⁶ Zie daarover verder en met bespreking van EHRM arrest in de zaak *Malone*: S.L.J. Janssen *De niet-verdachte burger in de bijzondere opsporing*, NJB 20 maart 2015, afl. 11 p. 680-684.

veiligheid van een (criminele) (burger) infiltrant. Vanuit die achtergrond is het niet logisch om de uitzondering zo breed te formuleren als thans het geval is. Ook overigens valt, zonder nadere motivering welke ontbreekt, niet in te zien waarom bijvoorbeeld ook het enkele vermelden van de inzet van een stelselmatige observatie of het vorderen van gegevens achterwege zou moeten kunnen blijven.

Gelet op voormelde opmerkingen concludeert de ACS dat de voorgestelde tweede volzin thans ongelukkig, onvolledig en onnodig ruim is geformuleerd. Zij stelt daarom voor deze als volgt te wijzigen in lijn met de redactie van art. 149b Sv:

"De officier van justitie is bevoegd om, indien hij dit met het oog op de in artikel 187d, eerste lid, onder a en b vermelde belangen noodzakelijk acht en sprake is van toepassing van de opsporingsbevoegdheden zoals bedoeld in art. 126h, 126p, 126w, 126x, 126ze of 126zu terwijl de uitoefening van deze bijzondere opsporingsbevoegdheden niet heeft geleid tot stukken zoals bedoeld in art. 149a Sv, de eerste volzin buiten toepassing te laten. Voor de inzet van deze bevoegdheid behoeft de officier van justitie een schriftelijke machtiging, op diens vordering te verlenen door de rechter-commissaris. De vordering en de beschikking worden bij de processtukken gevoegd. De officier van justitie doet van de toepassing van deze bevoegdheid en, voor zover de in artikel 187d, eerste lid, vermelde belangen dat toelaten, de redenen waarom, proces-verbaal opmaken. Dit proces-verbaal wordt bij de processtukken gevoegd. Zolang de zaak niet is geëindigd, bewaart de officier van justitie de in dit lid bedoelde stukken."

V. Geen notificatie ex art. 126bb Sv (onderdeel D):

Ten onrechte worden BOB-bevoegdheden permanent van een notificatieplicht uitgezonderd

In het verlengde van de hiervoor besproken wijziging van art. 126aa Sv ligt de voorgestelde wijziging van art. 126bb Sv. De Minister motiveert deze wijziging in de concept memorie van toelichting als volgt *"Wanneer de melding in de zin van artikel 126aa, vierde lid, Sv op grond van artikel 149b Sv achterwege kan blijven is een logisch gevolg dat een mededeling als bedoeld in het eerste lid van artikel 126bb, Sv, niet van toepassing is bij het uitoefenen van deze bevoegdheid."* (p. 9)

De ACS ziet die logica niet.

Art. 126bb Sv heeft als uitgangspunt dat melding wordt gemaakt van de ingezette BOB-bevoegdheden zodra het belang van het onderzoek dat toelaat.

Destijds is voor het opvragen van identificerende gegevens een uitzondering opgenomen in art. 126bb, lid 4 Sv opgenomen aangezien het vorderen van deze gegevens slechts een beperkte inbreuk maakt op de persoonlijke levenssfeer, de toepassing van de bevoegdheden met verschillende waarborgen is omgeven en een notificatieplicht erg belastend zou zijn voor het opsporingsapparaat (Kamerstuk 33 747, nr. 2, p. 6 waarin weer wordt verwezen naar Kamerstuk 28 353, nr. 83b, p. 8). Ook indien het belang van het onderzoek notificatie (inmiddels) wel toelaat kan daar op grond van dit artikel derhalve van worden afgezien.

Door het vierde lid te wijzigen zoals voorgesteld wordt de inzet van de van toepassing zijnde BOB-bevoegdheden permanent aan een notificatieplicht onttrokken. Ook in situaties waar er inmiddels

geen enkel belang meer is om van notificatie af te zien. Mede gelet op de verstreckende inbreuk op de privacy die de inzet van deze bevoegdheden heeft, acht de ACS dat onacceptabel.

Voorgesteld wordt dan ook om art. 126bb Sv als volgt te wijzigen:

"[aan artikel 126bb, lid 4 wordt na 126 zs toegevoegd] Het eerste lid is eveneens niet van toepassing indien toepassing is gegeven aan art. 126aa, vierde lid tweede volzin, doch uitsluitend zolang, in de optiek van de officier van justitie, de in artikel 187d, eerste lid, onder a en b vermelde belangen zich nog altijd voordoen."

VI. Verplichte medewerking aan getuigenbeschermingsmaatregelen (onderdeel H)

Schrappen van bepaling dat geldende wettelijke voorschriften buiten werking blijven

Het wetsvoorstel voorziet in een toevoeging van twee nieuwe leden aan art. 226i Sv als gevolg waarvan – kort gezegd – ook particulieren gedwongen kunnen worden om hun medewerking te verlenen aan opdrachten van de officier van justitie in het kader van de bescherming van getuigen, zelfs wanneer dat in strijd zou zijn met andere wettelijke bepalingen.

De ACS acht dat een ongekend verstreckend voorstel. In feite wordt aan de officier van justitie die zich met getuigenbescherming bezighoudt een *carte blanche* gegeven om alles te vorderen wat deze nodig acht in het kader van de getuigenbescherming. Zeker wanneer het voorbeeld in de conceptmemorie van toelichting van organisaties als ziekenhuizen, banken en zorgverzekeraars in het achterhoofd wordt gehouden, betekent dit dus ook dat op een dergelijke vordering het verschoningsrecht van artsen (maar ook andere geheimhouders zoals notarissen, advocaten, en geestelijken) niet van toepassing is. Ook alle privacywetgeving wordt aldus in een klap buiten werking gesteld. Een dergelijke ongeclausuleerde bevoegdheid waarmee de wet categorisch buiten werking wordt gesteld acht de ACS wetssystematisch onmogelijk, ongepast en onacceptabel.

In het licht van het voorgaande adviseert de ACS om de tweede volzin van het voorgestelde lid 4 bij artikel 226i te schrappen. In ieder geval dient aan dit artikel een vijfde lid te worden toegevoegd waarin verschoningsgerechtigden en de verdachte worden uitgezonderd van deze medewerkingsplicht (vgl., bijvoorbeeld, art. 126nd, lid 2 en art. 126nf, lid 2 Sv). Dit lid zou als volgt kunnen luiden:

"Een vordering als bedoeld in het vierde lid kan niet worden gericht tot de verdachte. Artikel 96a, derde lid, is van overeenkomstige toepassing."